

Голові
разової спеціалізованої вченої ради
Інституту політичних і
етнонаціональних досліджень
ім. І. Ф. Кураса, доктору історичних
наук, професору, заступнику
директора з наукової роботи,
головному науковому співробітнику
відділу етнополітології

Ніколайцю Юрію Олексійовичу

ВІДГУК

**на дисертаційну роботу Вельгуса Владислава Вячеславовича на тему
«Трансформації стратегічного нарративу США стосовно російсько-
української війни (2014–2025)», що подана на здобуття ступеня доктора
філософії у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за
спеціальністю 052 «Політологія»**

Обґрунтування вибору теми дослідження. Наукову роботу присвячено дослідженню прикладних аспектів зміни стратегічного нарративу США упродовж 2014–2025 рр. щодо російської агресії проти України, коли США через усвідомлення власного міжнародного статусу здійснюють діяльність спрямовану на балансування між національними інтересами та можливістю їх просування з урахуванням регіональних міжнародно-політичних переваг. Відзначимо, що вивчення того, як США концептуалізують російську війну проти України, дає змогу зрозуміти позицію американської адміністрації та характер її підтримки України. У роботі обґрунтовано, що стратегічний нарратив виконує пояснювальну, ідентифікаційну та мобілізаційну функції, забезпечуючи інституційну єдність виконавчої влади в умовах внутрішньої політичної поляризації у самих США та виявляючи сталі і змінні компоненти зовнішньої політики держави.

Крім того, автор спробував розв'язати проблему дослідницького суб'єктивізму, поєднавши якісний фреймовий аналіз та кількісні інструменти корпусної лінгвістики. Дослідження дискурсивних ліній на рівні США та визначення ієрархії фреймів від оборонної допомоги до енергетичної безпеки

дозволяють ефективніше у перспективі просувати національні інтереси України в США і посилити кризову адаптивність української зовнішньополітичної діяльності. Вказане зумовлює значущість проблематики та вагомість дослідження для сучасної міжнародної політики. Отже, дисертація є актуальним науковим дослідженням, спрямованим на вивчення зовнішньополітичної діяльності США крізь комунікативну призму, що дає змогу якісніше розуміти архітектуру сучасних міжнародних відносин.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Обґрунтованість і достовірність результатів дисертації, її теоретичний і методологічний рівень забезпечуються поєднанням сучасних методів дослідження, ґрунтовним аналізом джерел з проблематики дисертації і широким теоретичним обґрунтуванням особливостей зовнішньополітичної діяльності держав, які мають потужний політико-економічний вплив.

Структура роботи аргументовано викладена згідно з поставленими науковими завданнями та відповідає обраній темі дослідження. Представлений автором підхід до визначення змісту дослідження є логічним і дає змогу цілісно проаналізувати особливості внутрішньо- та зовнішньополітичного дискурсу США. Загалом матеріал дисертації подано послідовно та відповідно до змісту, що свідчить про глибоке засвоєння теми обраного дослідження. У дисертації сформульовано низку належно обґрунтованих наукових положень, що є внеском здобувача у політичну науку.

Серед позитивних здобутків дисертації можна відзначити авторську концептуалізацію еволюції стратегічного наративу США, здійснену упродовж 2014–2025 рр. Зокрема, дисертант обґрунтував трансформацію наративу через такі ключові фази, як «москвоцентрична інерційність» до 2014 р., «нормативно-ціннісна мобілізація» за адміністрації Дж. Байдена і «сувереністсько-транзакційний прагматизм» за другої каденції Д. Трампа. Цікавим також є авторське положення про те, що стратегічний наратив США функціонує через динамічну зміну пріоритетності тематичних фреймів, що дає змогу краще зрозуміти процес ухвалення зовнішньополітичних рішень. Зокрема, встановлено, що переміщення акценту «оборонної допомоги» на друге місце за адміністрації Дж. Байден продемонструвало перехід від стратегії превентивного стримування до забезпечення військової стійкості України. Автор слушно обґрунтовує, що до 2014 р. стратегічний наратив США характеризувався демілітаризацією та орієнтацією на РФ як на ключового гаранта регіональної стабільності, а доведення цього положення пояснює природу «дискурсивного запізнення» у реакції на російську агресію 2014 р. Крім цього, автор здійснив

спробу обґрунтувати механізм комунікативної адаптивності України та необхідність переходу до стратегічного прогнозування на основі аналізу ієрархії фреймів партнерів, що може мати практичне значення для збереження підтримки України під час контактів із адміністрацією Д. Трампа.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що на теоретичному рівні у політологічній науці було цілісно хронологічно проаналізовано дискурс стратегічного наративу США щодо російсько-української війни упродовж 2014–2025 рр., а також запропоновано авторську методiku його аналізу, що ґрунтується на поєднанні якісного фреймового аналізу за адаптованою моделлю Р. Ентмана і кількісних методів корпусної лінгвістики з використанням спеціалізованого програмного забезпечення, що дозволило знизити рівень суб'єктивності під час проведення політичного дискурс-аналізу.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у можливості їх використання у науковій та прикладній сферах. Теоретичні висновки дисертації можуть бути використані для подальших досліджень практики міжнародних акторів у сфері розробки та реалізації їхніх зовнішньополітичних стратегій. Теоретичні узагальнення, матеріали та висновки дисертаційної роботи можуть доповнити зміст навчальних курсів, присвячених питанням міжнародних відносин і світової політики, а також зовнішньополітичних комунікацій. Прикладні висновки роботи можуть бути корисними для діяльності Міністерства закордонних справ та дипломатичних місій України за кордоном.

Повнота викладення наукових положень, висновків і результатів в опублікованих працях. Основні результати дослідження відображено у чотирьох статтях, опублікованих в українських фахових виданнях, а також у чотирьох збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

Наукові узагальнення та висновки дисертації обговорювалися на наукових семінарах і круглих столах Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса, а також були оприлюднені на таких науково-практичних конференціях, як міжнародній науково-практичній конференції «Імідж і репутація: сучасні тенденції і виклики» (м. Київ, 2024); міжнародній науково-практичній конференції «Криза сучасної геополітики: світ між демократією й авторитаризмом» (м. Переяслав, 2025); XVI Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави» (м. Київ, 2025); міжнародній науково-практичній конференції «Світ у пошуках нового порядку: трансформація політичної суб'єктності держав і

регіонів у конфліктному середовищі» (м. Переяслав, 2026).

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Робота складається зі вступу, чотирьох розділів, десяти підрозділів, висновків, списку використаних джерел, рекомендацій і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 288 сторінок, з них 206 сторінок – основного тексту.

Оформлення дисертації відповідає вимогам, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України. Аналіз тексту дисертаційної роботи свідчить про дотримання автором вимог академічної доброчесності. У роботі подано посилання на відповідні джерела при використанні ідей, розробок, тверджень і відомостей, а також надано достовірну інформацію про результати наукової роботи, використані методи дослідження і джерела інформації.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи. Відзначаючи високий рівень теоретичної та прикладної розробки проблематики дослідження, вважаємо за доцільне висловити такі зауваження і побажання:

По-перше, звертаємо увагу, що перший розділ присвячений теоретичним і методологічним засадам дослідження, тому вважаємо недоречним дублювання цієї ж інформації у вступі до роботи.

По-друге, виключення категорії «моральна оцінка» з моделі Р. Ентмана (с. 43), на нашу думку, заважає відстежити які моральні аргументи використовувалися для правомірності оцінювання різних за характером політичних рішень на рівні США. Здобувач аргументує це рішення тим, що оцінка російської агресії проти України залишалася стабільно негативною у досліджуваних масивах текстів. Проте вважаємо, що сутність таких негативних суджень суттєво еволюціонувала, оскільки, якщо у 2014 р. переважав осуд порушенням РФ міжнародного права, то у 2022 р. з'являється емоційно-насичений дискурс, а у 2025 р. прослідковується риторика знеславлення.

По-третє, здобувач свідомо відсіює внутрішньополітичний законодавчий дискурс Конгресу США (с. 42), щоб уникнути партійної поляризації. Однак у самому тексті дисертації, наприклад с. 151–152, підкреслюється, що активна позиція Конгресу часто спонукала Білий дім змінювати офіційну позицію щодо питання надання летальної зброї. На нашу думку, обмеження джерельної бази виключно виконавчою владою частково призвело до звуження розуміння генезису стратегічного наративу, оскільки він часто формується як компроміс між різними інституціями.

По-четверте, у підрозділі 4.2 згадується використання адміністрацією Д. Трампа тез, що перегукуються з російськими інтерпретаціями, наприклад, про провокацію війни Україною через можливий вступ до НАТО. Робота виграла б

від чіткішої авторської інтерпретації – чи є це наслідком транзакційного підходу, чи ми спостерігаємо впровадження ворожих фреймів у американський стратегічний дискурс.

По-п'яте, робота не позбавлена окремих орфографічних і стилістичних помилок та опісок, які не впливають на розуміння й сприйняття матеріалу.

Водночас зазначені зауваження не впливають на високий науковий і прикладний рівень дисертаційної роботи, яка справляє позитивне враження актуальністю дослідження проблеми, логікою викладення матеріалу та аргументацією висновків.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Вельгуса Владислава Вячеславовича на тему «Трансформації стратегічного нарративу США стосовно російсько-української війни (2014–2025)», подана на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 052 «Політологія», є завершеним, самостійним і логічно побудованим науковим дослідженням. Отримані результати мають наукову новизну та важливе теоретичне й практичне значення для реалізації зовнішньополітичного курсу України за напрямом двосторонньої взаємодії зі США.

Дисертаційна робота Вельгуса Владислава Вячеславовича відповідає спеціальності 052 «Політологія» і вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за відповідною спеціальністю.

Опонент

доктор політичних наук, професор,
професор кафедри міжнародної інформації
Навчально-наукового інституту
міжнародних відносин
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Наталія ПІВЧЕНКО

Підпис засвідчує
Вчений секретар НАМ
КАРАУЛЬНА Н. В.

